

Handläggare: Jan Lind
Staben
Tel: 508 264 71
s.jan.lind@gfk.stockholm.se

2002-09-09

Dnr 02-007-1416:1

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

**Långsiktiga klimatmål för Stockholm
Motion 2002:21 av Per Bolund (mp)**

FÖRSLAG TILL BESLUT

Gatu- och fastighetsnämnden besvarar kommunstyrelsens remiss av motion 2002:20 med gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande.

Olle Zetterberg

Lennart Gustafsson

Jan Lind

SAMMANFATTNING

Gatu- och fastighetsnämndens remisstid går ut 2002-09-06.

I motionen anges att stadens nuvarande långsiktiga mål att utsläppen av växthusgaser ska ”minska med 60 till 80 % på lång sikt” är för oprecist. Kommunfullmäktige föreslås besluta att

1. Stockholms utsläpp år 2030 ska ha minskat med 80 %
2. Stockholm år 2050 ska vara en fossilfri stad
3. denna målsättning sprids till boende och företag i Stockholm genom en informationskampanj.

Gatu- och fastighetskontoret ser stora svårigheter att nå redan det av fullmäktige fastställda kortsiktiga växthusgasmålet för år 2005. Detta mål bör enligt vår mening ses över.

Mot den bakgrunden ter det sig inte realistiskt att ytterligare skärpa det långsiktiga utsläppsmålet så som föreslås i motionen.

REMISSEN

Motionen har remitterats till, förutom gatu- och fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsledningskontoret för yttrande senast 2002-09-06.

MOTIONEN

I motionen erinras om att Stockholm har uppnått sitt mål för år 2000 vad gäller växthusgasutsläpp. Detta är enligt motionen mycket glädjande, men fortfarande släpps ca fyra miljoner ton koldioxid ut i staden varje år som ökar den naturliga växthuseffekten och därmed höjer jordens medeltemperatur.

Ett bra sätt att åstadkomma en samhällsförändring mot minskade utsläpp sägs vara att staden beslutar om långsiktiga mål så att boende och företag i staden får tid för att klara omställningen. Stadens nuvarande långsiktiga mål att utsläppen ska ”minska med 60 till 80 % på lång sikt” anges vara för oprecist.

Om halten växthusgaser i atmosfären ska kunna stabiliseras på en nivå som inte ger alltför katastrofala climateffekter måste de globala utsläppen enligt motionären minska med minst 75 % till år 2050. Eftersom Stockholm anses ha mycket goda förutsättningar att minska utsläppen av koldioxid sägs det vara rimligt att staden gör ännu större utsläppsminskningar för att ge utrymme för fattigare regioner att slippa göra dramatiska åtgärder.

Motionären föreslår kommunfullmäktige besluta att

1. Stockholms utsläpp år 2030 ska ha minskat med 80 %
2. Stockholm år 2050 ska vara en fossilfri stad
3. denna målsättning sprids till boende och företag i Stockholm genom en informationskampanj.

GATU- OCH FASTIGHETSKONTORETS SYNPUNKTER

I motionen föreslås att stadens långsiktiga mål avseende växthusgasutsläpp skärps. Innan gatu- och fastighetskontoret kommenterar detta förslag finns anledning att redovisa möjligheterna att nå de kortsiktiga utsläppsmålen.

Växthusgasprogrammet

Kommunfullmäktige fastställde 1998-06-08 ett handlingsprogram mot växthusgaser (utl 1998:111). Enligt programmet ska utsläppen år 2000 inte

överstiga utsläppen 1990. Mellan 1990 och 2005 ska de minska med 20 %. I handlingsprogrammet erinras om att enligt stadens miljöprogram 2000 ska utsläppen av koldioxid långsiktigt minska med 60-80 %.

Vid beslutet 1998 fick berörda nämnder och bolag i uppdrag att verka för att de i handlingsprogrammet föreslagna åtgärderna eller åtgärder som ger motsvarande koldioxidreduktion, snarast påbörjas. Bolag och nämnder fick också i uppdrag att arbeta in stadens klimatmål i sin egen verksamhetsplanering och uppföljning, utarbeta egna operativa program samt varje år redovisa vilka åtgärder som vidtagits och koldioxidpåverkan av åtgärderna. Detta sker enligt fullmäktiges beslut lämpligen inom ramen för miljöledningssystemet.

Kommunstyrelsen fick i uppdrag att i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utarbeta en enhetlig och samordnad modell för uppföljning och rapportering av energianvändning och koldioxidutsläpp att ingå i miljöledningssystemet snarast möjligt.

Kommunstyrelsen fick även i uppdrag att arbeta för att internationella och nationella skatter och regler ändras för att underlätta lokalt klimatarbete enligt handlingsprogrammet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fick i uppdrag att följa och i planerade miljöbokslut avrapportera utvecklingen. Nämnden fick också i uppdrag att år 2002 genomföra en ny uppföljande studie som klarlägger utsläpp och reduktionsbehov samt resultatet av nuvarande handlingsprogram och behovet av revideringar eller kompletteringar inom ramen för miljöledningssystemet.

Uppföljningsrapporten

Miljö- och hälsoskyddsnämnden sände i slutet av förra året ut en uppföljningsrapport från miljöförvaltningen på remiss. Enligt uppföljningen klaras målet för år 2000. Detta beror främst på åtgärder genomförda inom uppvärmningssektorn. Målet för år 2005 bedömdes dock inte kunna nås med hittills genomförda, påbörjade eller planerade åtgärder.

Genom remissen skulle berörda nämnder och bolag ges möjlighet till kompletteringar och korrigeringar innan uppföljningen redovisas för fullmäktige. Därefter avsåg miljöförvaltningen återkomma med förslag på vidare arbete.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade 2002-05-07 att utan eget ställningstagande överlämna kontorets utlåtande som svar på remissen.

Vi framhöll i tjänsteutlåtande 2001-12-28 i sammanfattning följande.

Växthusgasproblematiken är som gatu- och fastighetskontoret framhållit i tidigare sammanhang långsiktig, global, komplex, svårbedömbart och svårlöst.

Uppföljningen av Stockholms växthusgasprogram kan ge intryck av ett annalkande miljöhot p g a svårigheterna att nå de uppsatta miljömålen inom trafikområdet. Vi vill dock peka på att inom Sverige är koldioxidutsläppen per capita redan förhållandevis låga i Stockholm beroende på stadsbygdens koncentration och stadens framsynta utbyggnad av kollektivtrafiken och fjärrvärmem.

Miljöförvaltningens sammanställning illustrerar svårigheterna att vidta åtgärder på det lokala planet som har effekt när det är ett globalt problem som ska åtgärdas. Vi menar att det finns ett systematiskt fel i att hantera ett globalt miljöproblem som växthusgaser genom lokala åtgärder utan hänsyn till de lokala förutsättningarna. Risken för suboptimering är mycket stor och kan innebära att utsläppen totalt sett ökar eller i värsta fall bidrar till att ett lokalt problem ökar. Alltför höga miljömål för regionens centrala delar kan exempelvis leda till byggstopp i dessa lägen och kanske tvinga fram en utglesad bebyggelse med ökat behov per capita av både uppvärmning och trafikförsörjning som följd.

Mål för att bemästra miljöproblem av nationell eller global karaktär måste enligt vår uppfattning utformas så att de gäller som ett genomsnitt inom ett större område, en hel region eller hela landet. Dessa genomsnitt ska få överskridas lokalt. Det torde också vara mer rättvisande att komplettera målen för totala utsläpp med mål per capita.

Vi förordar att stadens mål för växthusgasreduktion ses över och utformas på ett sätt som kan bidra till verkliga miljöförbättringar. Det förefaller också rimligt att målen för stadens egna insatser inte sätts högre än att de åtgärder som kan vidtas för att nå målen ligger inom stadens egen rådighet eller i vart fall ligger inom räckhåll.

I jämförelse med den nyligen presenterade klimatpropositionens växthusgasreduktion på 4 % från år 1990 till år 2010 framstår Stockholms hittillsvarande mål på 20 % reduktion från år 1990 till år 2005 som mycket högt. Det förefaller lämpligt att det fortsatta arbetet med Stockholms växthusgasprogram beaktar de statliga målen. Frågan om vilken effekt de aviserade statliga klimatsatsningarna kan få för Stockholms del bör naturligtvis också prövas.

Nya växthusgasmål?

Efter remissbehandlingen av uppföljningsrapporten hävdar miljöförvaltningen 2002-05-29 att man har i uppgift att revidera stadens handlingsprogram mot växthusgaser under 2002. Vidare har förvaltningen meddelat att förslag till nytt handlingsprogram inte kommer att skickas på remiss. Förvaltningen har istället valt att knyta en referensgrupp till arbetet med att revidera handlingsprogrammet.

Gatu- och fastighetskontoret deltar i referensgruppen och har i skrivelse 2002-08-22 lämnat synpunkter på ett av miljöförvaltningen 2002-08-19 upprättat rapportutkast.

I miljöförvaltningens rapportutkast ingår bl a omfattande kataloger med åtgärder som syftar till att reducera utsläppen av koldioxid under följande tre rubriker. Gatu- och fastighetsnämnden är eller skulle kunna bli berörd av flera av de uppräknade åtgärderna såsom

? beslutade och helt eller delvis genomförda åtgärder

- Hammarby sjöstad
- befrämja cykelåkandet
- väginformationscentral

? beslutade/planerade men ännu ej genomförda åtgärder

? tänkbara åtgärder som går att implementera i Stockholm

- inköp av miljöel för stadens egen förbrukning
- inventering av energianvändning i stadens egna fastigheter
- skärpta energikrav vid markanvisning för nya bostäder
- tillämpning av skärpta energikrav vid markanvisning för nya lokaler
- avgifter på vägtrafiken
- underlätta för bränslesnåla personbilar och speciella citybilar
- öka kollektivtrafikens marknadsandel från dagens ca 48 % till 55 %.

Vi ställer oss i vårt yttrande bl a frågande till miljöförvaltningens avsikt att direkt revidera växthusgasprogrammet utan att resultatet av den nyss genomförda remissbehandlingen av uppföljningsrapporten först redovisats för uppdragsgivaren fullmäktige eller ens för miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Vi kritiserar att miljöförvaltningen i sitt rapportutkast inte alls berör frågan om att stadens utsläppsmål behöver ses över och anpassas till även andra väsentliga mål såsom ökat bostadsbyggande och upprepar dessa våra krav. Och att målen för totala utsläpp bör kompletteras med mål per capita.

Vi erinrar härvid om att kommunstyrelsen nyligen, vid behandlingen 2002-04-24 av remiss från länsstyrelsen om regionala utsläppsmål och efter inhämtande av yttranden från bl a miljö- och hälsoskyddsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden, anförde bl a följande enligt föredragande borgarrådet.

En av stadens viktigaste uppgifter är att kunna tillgodose de olika behov som föreligger i en dynamisk och växande storstad. Under de närmaste trettio åren förväntas Stockholms stad växa. Det ställer krav på att skapa förutsättningar för nya bostäder, arbetsplatser och kommunikationer.

Den största utmaningen är att förena denna tillväxt med socialt ansvarstagande och god miljö och därmed utveckla Stockholm i hållbar riktning. Det bör framgå av förslaget till utsläppsmål att denna tillväxt behövs och att avvägningar kan behöva göras.

Jag kan konstatera att förslaget innehåller ett stort antal utsläppsmål och att svårigheter att prioritera kan föreligga. Det kan också finnas målkonflikter mellan dessa förslag till utsläppsmål och mål som finns inom andra sektorer.

Utsläppsmålen bör också ges en annan konstruktion. I regioner med förväntade stora befolkningsförändringar, som i Stockholms fall, kan mål för utsläpp per invånare vara ett mer effektivt instrument.

Vi såg det inte som meningsfullt att kommentera miljöförvaltningens långa åtgärdslistor. Dels menar vi att målnivåerna först måste sättas mer realistiska innan man går in på åtgärder.

Dels fungerar stadens planering numera inte så att miljöförvaltningen ska ställa samman långa åtgärdslistor som stadens övriga organ skulle ha att rätta sig efter. Om växthusgasprogrammet ska revideras måste, på samma sätt som gatu- och fastighetsnämnden tidigare krävt för miljöprogrammet, även det nu föreliggande förslaget till nytt växthusgasprogram genomgå en omfattande bearbetning och anpassning till stadens nya integrerade ledningssystem. Stadens nämnder ska inte arbeta under flera olika och sinsemellan mer eller mindre motstridiga styrsystem.

Motionens förslag

Gatu- och fastighetskontoret ser således stora svårigheter att nå redan det av fullmäktige fastställda kortsiktiga växthusgasmålet för år 2005. Detta mål bör enligt vår mening ses över.

Mot den bakgrunden ter det sig inte realistiskt att ytterligare skärpa det långsiktiga utsläppsmålet så som föreslås i motionen.

SLUT